

Material för Spanien-möte

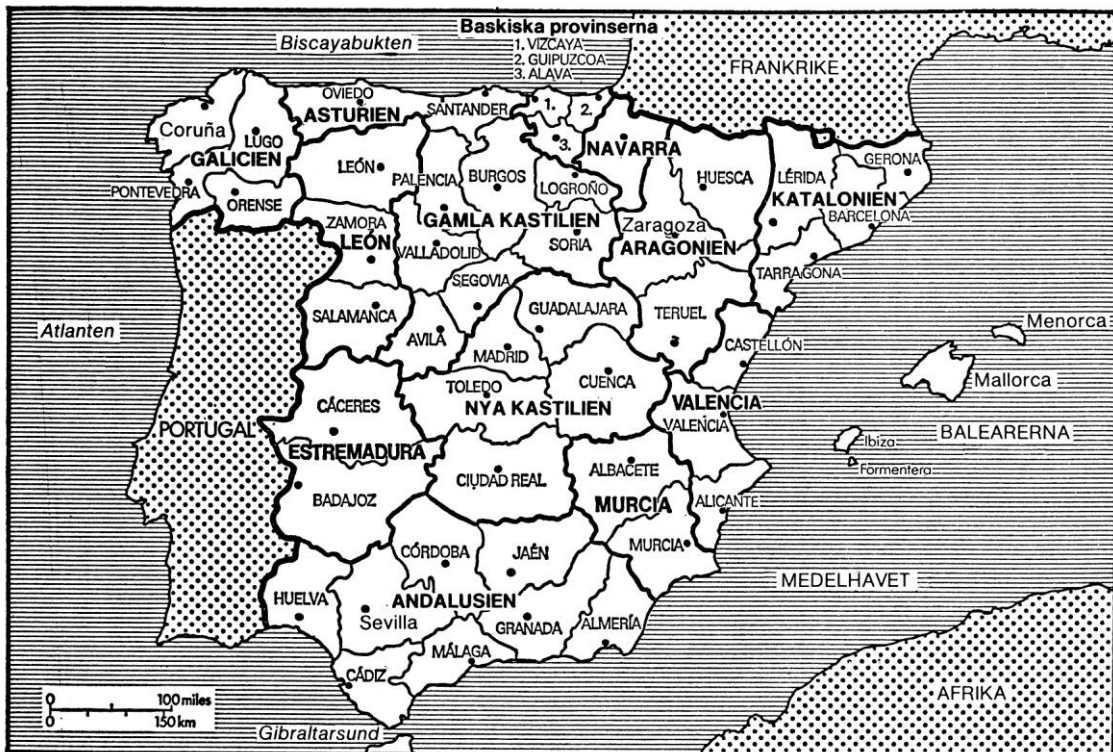
Innehåll

Politiska partier m m	1
Spaniens regioner och provinser	2
Spanska inbördeskriget – en kronologi	2
Böcker om spanska inbördeskriget	5
På svenska	5
På engelska	5
Filmer	5

Politiska partier m m

BOC	Bloque Obrero y Campesino – Arbetar- och bondeblocket (antistalinistiska kommunister, 1930-35)
CCMA	Comité Central de Milícies Antifeixistes – CK för antifascistiska milisen i Katalonien
CEDA	Confederación Española de Derechas Autónomas – katolskt högerparti
CNT	Confederación Nacional de Trabajo – anarkosyndikalistisk fackförening
ERC	Esquerra Republicana de Catalunya – Kataloniens republikanska vänster (småborgerligt vänsterparti)
FAI	Federación Anarquista Ibérica – Iberiska anarkistiska federationen
FET	Falange Española Tradicionalista de las JONS – fascistparti
FIJL	Federación Ibérica de Juventudes Libertarias – Frihetliga iberiska ungdomsfederationen (anarkistiskt ungdomsförbund)
FJS	Federación de Juventudes Socialistas – socialistiskt ungdomsförbund
FNTT	Federación Nacional de Trabajadores de la Tierra – socialistiskt lantarb.förbund
ICE	Izquierda Comunista de España – Kommunistiska vänstern i Spanien (trotskistisk grupp, 1930- 35)
JAP	Juventudes de Acción Popular – katolsk ungdomsrörelse (knutet till CEDA)
JCI	Juventud Comunista Ibérica – Iberiska kommunistiska ungdomen (POUM:s ungdomsrörelse)
JONS	Juntas de Ofensiva Nacional-Sindicalista – fascister
JSU	Juventudes Socialistas Unificadas – Förenade socialistiska ungdomen (kommunistisk ungdomsrörelse)
NKVD	Narodnyj komissariat vnutrennich del – Folkkommisariatet för inrikes ärenden (sovjetiska hemliga polisen)
PCE	Partido Comunista de España – Spaniens kommunistiska parti
PNV	Partido Nacionalista Vasca – Baskiska nationalistpartiet
POUM	Partido Obrero de Unificación Marxista – Arbetarpartiet för marxistisk enhet (antistalinister)
PSOE	Partido Socialista Obrero Español – Spanska socialistiska arbetarpartiet
PSUC	Partido Socialista Unificado de Cataluña – Kataloniens förenade socialistparti (kommunistpartiet i Katalonien)
SIM	Servicio de Inteligencia Militar – Militära underrättelsetjänsten (republikansk hemlig polis)
UGT	Unión General de Trabajadores – socialistisk fackförening
UME	Unión Militar Española – högerorienterad officersgrupp
UMRA	Unión Militar Republicana Antifascista – republikansk officersgrupp

Spaniens regioner och provinser

Spanska inbördeskriget – en kronologi

- 1870-talet** Anarkismen får tidigt en stark ställning i Spanien. När 1:a internationalen 1872 splittrades kom den anarkistiska grenen att helt dominera i Spanien.
- 1919** Kommunistiska Internationalen (Komintern) bildas.
- 1923-30** Militärdiktatur (general Primo de Rivera)
- 1930**
- januari Diktatorn Primo de Rivera avgår; kung Alfonso XIII utser Berenguer att leda interimregeringen.
- december Liberala officerare gör misslyckat kuppörsök (Jaca-kuppen)
- 1931**
- februari Berenguer avgår.
- april Överväldigande seger för republikanerna i kommunalvalen. Alfonso abdikerar och republik utropas; Alcalá Zamora blir premiärminister.
- maj Sammanstötningar mellan monarkister och arbetare i Madrid; flera kyrkor bränns ned.
- Juni Valen till Cortes ger prorepublikanska partier förkrossande majoritet. Alcalá Zamora blir republikens president; Azaña premiärminister.
- juli – aug Strejkvåg; generalstrejk i Sevilla krossas av republikanskt regeringsartilleri.
- december Ny konstitution antas
- 1932**
- januari Resning i Katalonien organiseras av FAI.

augusti Katalonien tillerkänns självständighet. Misslyckat kupp försök av den monarkistiske generalen Sanjurjo.

1933

januari Anarkosyndikalistisk resning i Barcelona krossas. I Casas Viejas skjuts 28 bönder ihjäl av polisen). Hitler blir kansler i Tyskland.
 april Stora framgångar för högern i kommunalvalen.
 september Azaña ersätts av Lerroux som premiärminister.
 29 oktober Falange Española grundas i Madrid.
 november Val till Cortes ger högern och monarkisterna majoritet på grund av CNT:s valbojkott; Lerroux premiärminister, börjar upphäva reformer.
 december Anarkistiskt uppror i Katalonien och Aragonien

1934

januari Vänsterframgångar i valen i Katalonien; Companys blir katalansk president.
 mars Arbetarallians formeras i Asturien
 april Generalstrejk i Barcelona slås ned.
 juni Anarkisterna uppmanar till strejker på landsbygden.
 okt – nov Lerroux bildar ny regering med medlemmar av Gil Robles högerparti CEDA; socialistisk och anarkistisk generalstrejk krossas; Lerroux ger Franco i uppdrag att slå ned gruvarbetarrevolt i Asturien. Kataloniens oberoende upphävs.

1935

augusti Kominterns 7:e kongress proklamerar folkfrontspolitiken.
 september POUM bildas genom sammanslagning av BOC (Arbetar- och bondeblocket) och ICE (Kommunistiska vänstern).

1936

januari Lerroux avgår under en finansskandal; Cortes upplöses.
 februari Folkfronten får makten i nya val; Azaña blir premiärminister; anarkisterna och POUM stöder folkfronten i valen.
 mars Bönder i Estremadura lägger beslag på jord.
 april De socialistiska och kommunistiska ungdomsgrupperna går samman. General Mola utfärdar ett cirkulär som förespråkar uppror.
 maj Azaña blir president, Casares Quiroga premiärminister.
 maj – juni Omfattande strejker i Frankrike; den franska Folkfronten vinner valen. Leon Blum blir premiärminister, Daladier krigsminister.
 13 juli Spanska kommunistpartiet ger regeringen sitt fulla stöd.
 17-21 juli Francos revolt inleds i Marocko och sprider sig till Spanien. Quiroga ersätts av Martínez Barrio och den senare av Giral.
 20-21 juli Rebellerna besegras i Madrid och Barcelona. Antifascistiska Miliskommittén bildas i Katalonien.
 15 augusti Frankrike och England undertecknar noninterventionspakt.
 21 augusti Zinovjev och Kamenev avrättas i Sovjet efter den första Moskvaprocessen
 september Giral avgår; Largo Caballero blir premiärminister på villkor att kommunistpartiet går med i regeringen. CNT och POUM går med i den katalanska delstatsregeringen (*Generalitat*). Nin blir justitieminister. Franco undsätter Toledo.
 oktober Centralregeringen gör slut på milisernas oberoende och skapar Folkarmén; Madrids belägring börjar. Första frivilliga i internationella brigaderna anländer. Franco blir generalissimo i Nationalistspanien.

- november Centralregeringen, som omorganiserats för att även omfatta CNT (anarkisterna), flyttar till Valencia. Slaget om Madrid inleds. Internationella brigader anländer till Madrid. Durrutti dödas utanför Madrid. Hitler skickar "Kondorlegionen" till Spanien.
- 16 december POUM utesluts ur *Generalitat* efter påtryckning från kommunisterna.
- 21 december Stalin skickar ett brev till Caballero där han insisterar på att den privata äganderätten ska försvaras.

1937

- februari Malaga faller. Slaget vid Jarama.
- mars Slaget vid Guadalajara
- 25 april Guernica bombas
- maj Regeringens försök att beröva anarkisterna kontrollen över Barcelonas telefonväxel (Telefónica) leder till arbetaruppror. Negrín ersätter Caballero som premiärminister.
- juni POUM olagligförklaras av centralregeringen, ledarna arresteras. Bilbao faller. Andreu Nin mördas.
- juli Slaget vid Brunete
- augusti Republikansk offensiv i Aragonien. Slaget om Belchite.
- oktober Centralregeringen flyttar till Barcelona. Asturien faller.

1938

- februari Teruel faller.
- april-juni Franco når fram till kusten och delar det republikanska Spanien i två hälfter.
- mars Nationalistisk offensiv i Aragonien. Massiva bombräder mot Barcelona.
- maj Vatikanen upprättar fullständiga diplomatiska förbindelser med Franco
- juli Republikansk offensiv över Ebro
- september Internationella brigaderna utkämpar sitt sista slag i Ebro-kampanjen. Chamberlain och Daladier undertecknar avtal med Hitler i München.
- oktober Internationella brigaderna dras tillbaka från Spanien. Process mot POUM hålls i Barcelona (alla anklagelsepunkter om spioneri för Franco och liknande släpps)
- november Slaget vid Ebro avslutas
- december Franco-offensiv mot Katalonien börjar

1939

- 26 januari Barcelona kapitulerar.
- 27 februari Frankrike och England erkänner Franco medan lojalisterna fortfarande håller en tredjedel av Spanien. Azaña flyr från Spanien.
- mars Nationell försvarsjunta bildas för att arrangera regeringens kapitulation. Casado-ledd kupp i Madrid. Kommunistpartiet kastas ut ur Folkfronten. Franco vägrar förhandla med Casado. Madrid och Valencia kapitulerar; aktiva fientligheter upphör.
- april USA erkänner Franco.
- 23 augusti Pakten mellan Stalin och Hitler (Molotov-Ribbentrop-pakten) undertecknas.
- 1 september Tyskland anfaller Polen

Böcker om spanska inbördeskriget

De – enligt min mening – viktigaste (bästa) böckerna i resp kategori har markerats med **fetstil**. En hel del av litteraturen på svenska finns på *marxistarkiv.se*.

På svenska

Historiska arbeten

Antony Beevor, *Spanska inbördeskriget*, Historiska media, 2006

Pierre Broué, *Den spanska revolutionen (1931-1939)* (på marxistarkivet)

Fernando Claudín, *Krisen i den kommunistiska rörelsen*, band 1, Röda Rummet och förlaget Barrikaden, 1979 (kapitel 4 tar upp spanska inbördeskriget) (på marxistarkivet)

Magnus Enzensberger, *Anarkins korta sommar*, Pan, 1972 (på marxistarkivet)

César M. Lorenzo, *Syndikalismen vid makten*, Federativ, 1972 (på marxistarkivet)

André Malraux, *Förtvivla ej!* (roman, finns på marxistarkivet)

Felix Morrow, *Spanien 1931-1937*, Bokförlaget Röda Rummet, 1976 (på marxistarkivet)

Hugh Thomas, *Spanska inbördeskriget*, 1978

Trotsky om Spanien (samling skrifter om Spanien, på marxistarkivet)

Memoarer och liknande

Kaj Björk, *Spanien i svenska hjärtan*, Bäckströms förlag, Arbetarnas kulturhistoriska sällskap, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek 2001

Richard Jändel, *Svenska Spaniensfrivilliga*, Arbetarnas kulturhistoriska sällskap, Arbetarrörelsens arkiv och bibl., 1996

George Orwell, *Hyllning till Katalonien*, Bokförlaget Atlantis AB, 1984

På engelska

Burnett Bolloten, *The Spanish Civil War: Revolution and Counterrevolution*, University of North Carolina Press, 1991. Ett längre utdrag (på svenska) – *Spanska inbördeskriget: Revolution och kontrarevolution* – finns på marxistarkivet

Gerald Brenan: *The Spanish Labyrinth*, Cambridge University Press 1969

P. Broué & É. Témime, *The Revolution and Civil War in Spain*, MIT Press 1972

Raymond Carr, *The Civil War in Spain*, Weidenfeld & Nicholson, 1986

Andy Durgan, *The Spanish Civil War*, Macmillan, 2007

Stanley Payne, *The Spanish Civil War, the Soviet Union, and Communism*. Yale University Press, 2004

Ronald Radosh m.fl (ed), *Spain Betrayed: the Soviet Union in the Spanish Civil War*, Yale University Press, 2001

Filmer

Dokumentär: *Det spanska inbördeskriget* (5 timmar speltid). Atlantic (www.atlanticfilm.se)

Spelfilmer: *Land och frihet* (Ken Loach, 1995) och *Klockan klämtar för dig* (med bl a Gary Cooper och Ingrid Bergman, äventyrsfilm baserad på roman av Ernest Hemingway, 1943)